

Увод – Покренути Заједно

У времену у коме се у целом свету али и на нашим просторима, прижељкују и славе индивидуални приступи који се баве важним глобално заједничким еколошким и социјалним питањима и архитектуром као друштвено одговорном дисциплином и њеном улогом, Жири 48. Салона Архитектуре: Покренути Простор препознаје другачији, савремени и жељени модел пракси - колективну интелигенцију и стварање додатне вредности кроз архитектуру.

Славећи јединственост сваког решења понаособ, вредности и разноликост архитектонског стваралаштва, индивидуални допринос аутора савременим и глобалним питањима, у датим околностима и евидентне тежње радова да се поред задатака баве и јавним добром, позитивном поруком и интересима заједнице, Жири издваја неколицину пројеката као једнако вреднована и награђена дела која показују да архитектура и архитекте јесу непоколебљиве и веома одлучне да идеје о једном бољем окружењу у нашој средини спроведу у дело.

Вредновањем међусобних разлика, посебности, посвећености и брижљивости у неупоредивим методолошким приступима и богатству могућих одговора сваког аутора, можемо бити уверени и радознали како савремена архитектонска пракса може понудити жељене облике за суживот, трајање, стварање, одрживост и позитиван однос према променама, у комплексном тренутку за све нас и важним питањима у којем друштво на нашем поднебљу архитектуру неспорно треба, као гаранта визије и снаге која нас окупља.

С тим у вези, Жири 48. салона архитектуре је донео одлуку да ове године слави ауторе у њиховој посебности што се препознаје у њиховом доприносу, и додели пет једнаковредних награда у категорији реализација, две једнаковредне награде у категорији истраживања и једну награду у категорији архитектонске публикације.

Жири 48. Салона архитектуре:

Ристе Добријевић, архитект, студио *Кадо*, Београд, лауреат Велике награде 47. Салона архитектуре,

др **Маја Драгишић**, архитекткиња, ванредни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду, студио *Спринг*, Београд,

Немања Зимоњић, архитект, студио *ТЕН*, Цирих/Београд,

Маја Нецић, архитекткиња, студио *Аутори*, Београд,

Татјана Јоксимовић, архитекткиња SAR/MSA, председница Sveriges Arkitekter / Architects Sweden 2019–2020, Стокхолм

Пет једнако вредних награда за архитектуру – Реализације

1.

(P01)

Награда за архитектонско пројектовање и дизајн

Аутори

Анђела Карабашевић Суџум | Anđela Karabašević Sudžum

Владислав Суџум | Vladislav Sudžum

архитектонско-истраживачки студио *AKBC архитектура* | architectural research studio *AKVS architecture*

Пројекат

Центар креативних индустрија и иновација Ложионица и Кућа еУправе | *Centre for creative industries and innovations Ložionica and House of eGovernment*

Награду за архитектонско пројектовање и дизајн у групи Реализације, Жири додељује пројекту *Центар креативних индустрија и иновација Ложионица и Кућа еУправе* аутора Анђеле Карабашевић Суџум и Владислава Суџум (*АКВС архитектура*)

У савременим условима у ком је вредност јавног градског простора стављена под притисак економских интереса под убрзаним оквиром развоја уз активирање алата који воде до његовог нестајања, у већ дефинисаним оквирима овај пројекат и пројектант успевају да остану непоколебљиви и одлучни, како би створили позитиван пример јавног простора и осигурали додатну вредност стварањем савремене архитектуре и квалитетним примером урбане трансформације индустријског и културног наслеђа. Као редак пример доследно и пажљиво реализованог, вишеструко награђиваног и светски препознатог дела на нашим просторима који је проистекао из освојеног јавно расписаног конкурса, омиљеног али данас ретког модела праксе у коме архитекте вишегодишњим радом обликују и потврђују своје мисли, пројекат 'Ложионице' преноси струци и широј јавности снагу архитектонске идеје и успехе остварене поверењем у аутора, али пре свега бригом и визијом архитекте кроз све фазе стваралаштва. Архитекта који мора да испуни немогућ програмски задатак у изазовним и динамичном добу у коме живимо, а то је да створи физичке оквире за иновативност и креативно стваралаштво, у овом пројекту у тој намери успева кроз методологију и пројектантским радом у односима затеченог, промењеног и додатог. Користећи откривање, студирање, разумевање и уводећи бригу о затеченим условима и оспореним вредностима наслеђеног, пројекат иде даље од објекта и постаје препознатљиво инспиративно окружење и резултат сарадње свих учесника у процесу. Кроз великодушан и својствен простор, мултидисциплинарност тима и створених односа пројектом, 'Ложионица' успешно отвара дијалог у Србији како једно архитектонско реализовано дело може да инспирише, да обавезе, да ангажује и критички унапреди колективну мисао, и буде покретач и ослонац за позитивне промене.

2.

(P04)

Награда за иновативност и допринос дисциплини архитектуре

Аутори

Давор Ереш | Davor Ereš

Јелена Митровић | Jelena Mitrović

Игор Пантић | Igor Pantić

Соња Крстић | Sonja Krstić

Ивана Најдановић | Ivana Najdanović

Петар Лаушевић | Petar Laušević

Пројекат

Расплитање: Нови простори

Павиљон Републике Србије на 19. Међународној изложби архитектуре Бијенала у Венецији | *Unraveling: New Spaces*

Pavilion of the Republic of Serbia at the 19th International Architecture Exhibition of the Venice Biennale

Награду за иновативност и допринос дисциплини архитектуре у групи Реализације, Жири додељује пројекту *Расплитање: Нови простори* аутора Давора Ереша, Јелене Митровић, Игора Пантића, Соње Крстић, Иване Најдановић и Петра Лаушевића.

Расплитање: Нови простори издвајамо као изузетно кохерентан и целовит рад, у коме су прецизност идеје и доследност реализације у потпуној сагласности. Павиљон Републике Србије афирмише идеју да је промена једина константа, померајући фокус архитектуре са трајности ка процесу, трансформацији и времену, као основном пројектантском оквиру. Кроз чин сопствене трансформације, расплитањем и поновном употребом материјала, свесно се одустаје од трајног физичког трага, удаљавајући се од идеје архитектуре као вечног објекта. За Жири, овај рад

отвара шири оквир савремене праксе у коме интердисциплинарност и колективна интелигенција нису само тема, већ и нужан услов њеног опстанка и релевантности данас.

3.

(P06)

Награда за афирмативан однос према затеченом и архитектонској баштини

Аутор

Предраг Милутиновић | Predrag Milutinović

архитектонски студио *Mapa Architects* | architectural studio *Mapa Architects*

Пројекат

Реконструкција и ревитализација објекта у Светог Саве 14 | Reconstruction and revitalization of the building Business House Sveti Sava

Награду за афирмативан однос према затеченом и архитектонској баштини у групи Реализације, Жири додељује објекту *Business House Sveti Sava* у Улици Светог Саве 14 у Београду аутора Предрага Милутиновића (*Mapa Architects*).

У срцу Београда, једно старо здање у Улици Светог Саве 14 из 1934. године архитекте Милице Крстић добило је ново поглавље, нови живот и просторне квалитете вредне пажње јавности. Аутор је на ненаметљив, радознао и прецизан начин, кроз низ секвенци и као целину, реализовао овај врсни пројекат ревитализације и адаптације у континуираном дијалогу између оригиналне и савремене архитектуре. Трансформација традиционалног канцеларијског простора прилагођава се савременим потребама и методама тимског рада, а култура урбаног живота и свакодневних сусрета заузима простор и надовезује се, кроз низ интервенција, алата и квалитета, на структуру и естетске именитеље оригиналне архитектуре овог достојанственог здања. На потезу од Врачарског платоа до Теразија, инспиративно је видети са колико пажње, умешности и разумевања, како уз мање интервенције, тако и у целини, је могуће очувати достојанствени дух старог Београда и његово богато архитектонско наслеђе за будуће генерације.

4.

(P09)

Награда за изузетан допринос архитектури социјалног становања

Аутори

Зоран Абадић | Zoran Abadić

Јелена Богосављевић | Jelena Bogosavljević

архитектонски студио *1X2STUDIO* | architectural studio *1X2STUDIO*

Пројекат

Регионални стамбени програм | Social Housing Programme

Награду у категорији Реализације за допринос архитектури социјалног становања Жири додељује објекту социјалног становања у Ваљеву аутора Зорана Абадића и Јелене Богосављевић.

Скоро две деценије континуираног бављења темом социјалног становања показују како доследност и принципијелност у архитектонском поступку дају изузетан квалитет архитектонском делу. Евидентан развој пројектантске мисли кроз време потврђује да је могуће, кроз дуги низ година, стварати актуелну, релевантну и, пре свега, значајну архитектуру у домаћем контексту, упркос променљивим друштвеним и економским околностима. Континуитет истраживања и унапређивање типолошког модела социјалног становања доприносе јасноћи ауторског става и прецизности архитектонског језика. Посебан сензибилитет објекта социјалног становања у Ваљеву огледа се у његовом сведеном и јасном изразу, дубоком

осећају за диверзитет простора, аналитичком разумевању контекстуалности, као и у идеји да *мноштво кућа за свакога мора да постане једна кућа за све*.

5.

(P19)

Награда за одрживост и еколошки приступ у архитектури

Аутор

Катарини Живковић | Katarina Živković

архитектонски студио *Material* | architectural studio *Material*

Пројекат

Викенд-кућа Манђелос | *Weekend House Mandelos*

Награду за одрживост и еколошки приступ у архитектури, у категорији реализације, жири додељује пројекту куће на Фрушкој гори, ауторке Катарине Живковић.

Кућа са доследно артикулисаним архитектонским ставом у којем материјалност преузима примарну улогу у односу на форму, успостављајући снажан дијалог између затеченог, рециклираног и новоформираног. Кроз промишљену реинтеграцију већ коришћених материјала, архитектура превазилази пуку функционалност и улази у домен реинтерпретације, где слојеви времена и употребе материјала постају саставни елементи савременог архитектонског израза. Жири препознаје вредност овог архитектонског пројекта у суптилном истраживању односа између савремених принципа одрживости и вернакуларних техника градње. Редукован и ненаметљив архитектонски језик, ослобођен формалности, омогућава да светлост, сенка и текстура материјала постану носиоци просторне артикулације, утемељене у тактилности и атмосферичности. Посебан квалитет овог награђеног пројекта огледа се у третману рециклаже као интегралног пројектантског принципа, а не као секундарног техничког решења. Тиме се архитектура позиционира као друштвено одговорна пракса, која кроз рационалан и етички приступ ресурсима реafirмише основне вредности дисциплине. Пројекат успешно демонстрира како савремена архитектура може бити истовремено критичка, одржива и дубоко укореењена у контекст, нудећи релевантан одговор на савремене изазове градње.

Две једнако вредне награде за истраживање и експеримент у архитектури

1.

(И13)

Награда за истраживање у архитектури

допринос развоју идеје о приступачности информација о планирању и уређењу простора

Аутори

Антоније Ћатић | Antonije Ćatić

Бранко Милошевић | Branko Milošević

Бојана Новаковић | Bojana Novaković

Пројекат

Интерактивни ГИС алат за транспарентно планирање – синтезна карта Нацрта просторног плана подручја посебне намене за пројекат Јадар | *Interactive GIS tool for transparent planning – synthesis map of the Draft Spatial Plan for the Special Purpose Area for the Jadar Project*

Награду за истраживање у архитектури, допринос развоју идеје о приступачности информација о планирању и уређењу простора, Жири додељује пројекту *Интерактивни ГИС алат за транспарентно планирање – синтезна карта Нацрта просторног плана подручја посебне намене за пројекат Јадар* ауторима Антонију Ћатићу, Бранку Милошевићу и Бојани Новаковић.

Разумевање средине у којој живимо и стварамо – културног, природног, географског, историјског и друштвеног контекста који нас окружује – кључно је за стварање архитектуре која није само функционална и естетски привлачна форма, већ и дубоко укореењена у својој средини и у дијалогу са нашим грађанима. За просторно планирање и све пројекте и планове од јавног значаја неопходно је да буду приступачни, разумљиви и интерактивни за наше грађане, без обзира на то где станују и чиме се баве. *Интерактивни ГИС алат за транспарентно планирање – синтезна карта Нацрта просторног плана подручја посебне намене за пројекат Јадар* доприноси практично и конкретно демократизацији и развоју партиципативних пракси у урбаном и просторном планирању. Кроз интерактивну апликацију, грађани имају прилику да сами науче и истраже вредности и екосистем, те да развијено знање и мишљење поткрепе чињеницама. У заједничком разумевању је моћ и према архитектури и према животној средини, природним ресурсима и културном наслеђу долине Јадар.

2.

(И16)

Награда за истраживање у архитектури

допринос повезивању науке, екологије, архитектуре и културе

Аутори

Иван Шуковић | Ivan Šuković

Дејан Тодоровић | Dejan Todorović

Емир Шехановић | Emir Šehanović

Пројекат

Разумети земљу: Интерстицијум

Павиљон Црне Горе на 19. Међународној изложби архитектуре Бијенала у Венецији |

Terram Intelligere: Interstitium

Pavilion of Montenegro at the 19th International Architecture Exhibition of the Venice Biennale

Награда за истраживање у архитектури – допринос повезивању науке, екологије, архитектуре и културе, жири додељује пројекту Разумети земљу INTERSTICIJUM, ауторском тиму који чине Иван Шуковић, Дејан Тодоровић, и Емир Шехановић

„Разумети земљу“ издваја се као промишљена и слојевита интерпретација односа између човека, природе и архитектуре, у којој се границе не укидају, већ преиспитују и трансформишу. Разумевање земље у овом раду подразумева давање гласа тлу кроз алегорије, цртеж, науку, поезију и звук, чиме се успоставља комплексан и вишеслојан наратив о простору и његовим скривеним процесима. Интердисциплинарни приступ омогућава преплитање аналитичких метода и уметничке интерпретације, отварајући простор за дубље разумевање екосистема и њихове унутрашње динамике. Архитектура се у овом раду не посматра као статична форма, већ као процесуална и еволутивна структура која расте, трансформише се и активно сарађује са природом. Кроз спој научне методологије и уметничког израза, пројекат отвара простор за критичко промишљање еколошких, материјалних и филозофских аспеката архитектуре, позивајући на одговорнији однос према земљи као заједничком ресурсу. Рад на суптилан, али јасан начин отвара важно питање одговорности према земљи као ресурсу и систему, предлажући архитектуру као медијатора између природног и вештачког, прошлог и будућег, али и као платформу за успостављање одрживијих модела заједничког бивствовања садашњих и нових генерација.

Једна награда – Публикације

1.

(ПОЗ)

Награда за публикацију у области архитектуре

допринос проучавању методологије пројектовања

Аутори

Владимир Миленковић | Vladimir Milenković

Милан Ђурић | Milan Đurić

Милена Кордић | Milena Kordić

Јелена Митровић | Jelena Mitrović

Павле Стаменовић | Pavle Stamenović

Јелена Богосављевић | Jelena Bogosavljević

Мила Мојсиловић | Mila Mojsilović

Ана Вигњевић | Ana Vignjević

Деспина Заврака | Despina Zavraka

Маша Руан Братуша | Maša Ruan Bratuša

Филип Прица | Filip Prica

Публикација

Методологија пројекта 1: Насукани бродови | Methodology of Project 1: Stranded Naves

Награду за публикацију у области архитектуре Жири додељује публикацији *Методологија пројекта 1: Насукани бродови* аутора и уредника Владимира Миленковића са већом групом осталих аутора

Методологија пројекта 1: Насукани бродови представља уџбеник за предмет Методологија пројекта на Архитектонском факултету Универзитета у Београду. Посебан значај ове публикације произилази из вишегодишњег, посвећеног напора да се уведе, осмисли и континуирано унапређује настава из методологије архитектонског пројектовања. Њен специфичан квалитет огледа се у томе што враћа фокус на архитектуру као интелектуалну праксу, те на тај начин подстиче развијање архитектонског начина мишљења, више него што нуди готова и коначна решења. Књига суптилно указује на то да веза између архитектуре и путовања није само стилске природе, већ представља дубљи, методолошки и искуствени оквир кроз који се архитектура спознаје, тумачи и изнова промишља. У том смислу, она афирмише архитектуру као отворен процес истраживања, где се знање постепено обликује као тихи унутрашњи простор у којем се архитектура наслућује пре него што се разуме.